

Оцифрування поетичного доробку чернігівського владики та уважне прочитання його сучасними літературознавцями може відновити образ Лазаря

Барановича як майстерного баркового поета-концептиста.

Література

1. Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту : [Із мови давньоєврейської та грецької на українську дослівно наново перекладена проф. І. І. Огієнком – митрополитом Іларіоном]. – К. : Укр. Біблійне т-во, 2002. – 1375 с.
2. Бахтин М. Литературно-критические статьи / М. М. Бахтин. – М. : «Художественная литература», 1986. – 543 с.
3. Возняк М. Лазар Баранович / М. С. Возняк // Історія української літератури: у 2 кн., [2-е вид., випр.]. – Львів : Світ, 1992. Кн. 1. – 1992. С. 563–572.
4. Довгалецький Митрофан. Сад поетичний: Поетика [перекл., примітки В.Маслюка; вст. стаття І.Іваня] / Митрофан Довгалецький. – К. : Мистецтво, 1973. – 435 с. – (Пам'ятки естетичної думки).
5. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов. – СПб., 1911. – 459, 15 с.
6. М. М. [Марковський М.] Случайная библиография / М. М. [Марковський М.] // Киевская старина. – 1891. – Т. XXXII. – С. 202–206.
7. Огоновський О. Історія літератури руської / О. Огоновський. – Львів, 1887. – Ч. 1. – 428 с.
8. Письма преосвященного Лазаря Барановича. С примечаниями. – Издание второе. – Чернигов : в типографии Ильинского монастыря, 1865. – 253 с.
9. Радишевський Р. Бароковий концептизм Лазаря Барановича / Ростислав Радишевський // Українське літературне барокко : збірник наукових праць; [відп. ред. О. В. Мишанич]. – К. : Наукова думка, 1987. – С. 156–177.
10. Туптало Д. Дневные записки / Свт. Димитрий, митрополит Ростовский // Сочинения святого Димитрия, митрополита Ростовского. – Ч. 1. – М. : Синодальная Типография, 1848. – С. 465–522.
11. Українське небо. Студії над історією астрономії в Україні : збірник наукових праць / за заг. ред. О. Петрука. – Львів: Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України, 2014. – 767 с.
12. Baranowicz Łazarz. Apollo Chrześcijański opiewa żywoty świętych. Z chwyłą ich cnoty ucho skłóń z ochoty / Łazarz Baranowicz. – К. : Києво-Печерська друкарня, 1670. – 404, 14 s.

УДК 821.161.2-2.091

О. В. Боговін

Бердянський державний педагогічний університет

Художній текст як простір «аморальної» свободи: інтерпретація коду «fin`atour» у романах А. Кримського та О. Уайльда

Боговін О. В. Художній текст як простір «аморальної» свободи: інтерпретація коду «fin`atour» у романах А. Кримського та О. Уайльда. У статті для інтерпретації образів провідних персонажів романів А. Кримського «Андрій Лаговський» та О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» залучено основний код семантичної парадигми поняття «куртуазія» – феномен «fin`atour». Тексти романів постають простором «аморальної» свободи, оскільки в обох творах присутня свідомо авторська настанова на навмисну провокацію підвалин сучасного їм міщанського світогляду суспільства. Прозоро натякаючи на quee-ідентичність своїх героїв, обидва автори насправді обстоюють високе почуття абсолютної любові до іншої людини, позбавлене найменшого натяку на будь-який фізіологізм чи еротичність.
Ключові слова: феномен «fin`atour», куртуазія, література fin de sie`cle, дискурс, «сублімована гомосексуальність», «християнський аскетизм».

Боговін О. В. Художественный текст как пространство «аморальной» свободы: интерпретация кода «fin`atour» в романах А. Крымского и О. Уайльда. В статье для интерпретации образов центральных персонажей романов А. Крымского «Андрей Лаговский» и О. Уайльда «Портрет Дориана Грея» привлечен основной код семантической парадигмы понятия «куртуазия» – феномен «fin`atour». Тексты романов являются пространством «аморальной» свободы, поскольку в обоих произведениях присутствует сознательная авторская установка на умышленную провокацию устоев современного им мищанского мировоззрения. Прозрачно намекая на quee-идентичность своих героев, оба автора на самом деле отстаивают высокое чувство абсолютной любви к другому человеку, лишённое малейшего намека на любой физиологизм или эротичность.
Ключевые слова: феномен «fin`atour», куртуазия, литература fin de sie`cle, дискурс, «сублимированная гомосексуальность», «христианский аскетизм».

Bogovin O. V. Literary text as the space of "immoral" freedom: the interpretation of "fin`amor" code in the novels of A. Krymsky and O. Wilde. The article outlines the discourse of the research on the creative heritage of A. Krymsky, which functions within the variations of the paradigm "abandoned homosexuality" – "Christian asceticism". For the interpretation of the leading characters in the novels "Andriy Lagovsky" by A. Krymsky's and "The Picture of Dorian Gray" by O. Wilde the central code of the semantic paradigm of the courtesy concept and the phenomenon of "fin`amor", a love that alone can pull a man out of the embrace of everyday life and bring above the world of humiliating materiality, were used. Modernist writers, building up a type of a new man in literature, intellectual and exceptional personality, try to remove in their works the eternal taboos from the "forbidden", particularly "immoral" themes, and thus freeing up a new man and his own creative personality with the clinging of public morality. In this sense, the texts of the novels become an area of "immoral" freedom, since in both works there is a conscious author's intention to provoke deliberately the foundations of contemporary bourgeois outlook of society. Transparently insinuating the queer-identity of their heroes, both authors actually advocate a high sense of absolute love for another person, deprived of the slightest hint of any physiology or eroticism.
Key words: phenomenon "fin`amor", courtly, literature fin de siecle, discourse, "sublimated homosexuality", "christian asceticism".

Постать А. Кримського настільки широка та різнопланова, що повноцінне осягнення наукового та художнього спадку цього насправді велета української нації – завдання для не одного покоління науковців. Незаангажовані, фундаментальні праці видатного вченого-орієнталіста А. Кримського, як-от: «Лекції з історії семітських мов» (1902–1903), «Історія мусульманства» (1904–1912), «Семітські мови і народи» (1903–1912), «Історія арабів і арабської літератури» (1911–1912), «Історія Персії та її письменства» (1923), «Історія Туреччини та її письменства» (1924–1927), «Перський театр, звідки він взявся та як розвивався» (1925), окремі історико-літературні монографії та численні розвідки з філології, історії та культури країн Близького Сходу присвячені, зокрема, «Хамасі» Абу Таммана, Хафізу, Абану Лікіхі; оригінальні переклади поетів Сходу, таких як Антара, Омар Хайям, Сааді, Хафіз, Міхрі-хатун, Фірдуосі та ін., – стали, без перебільшень, надбанням усього людства. Водночас, геній А. Кримського-письменника належить українській літературі, хоча, як зазначав сам автор, «я, значця, ані кровинки вкраїнської не маю» [10]. Проте, ще навчаючись у Лазаревському інституті східних мов у Москві, митець чітко визначився зі своєю національною ідентичністю: «Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо» [10].

Художній спадок А. Кримського, порівняно з науковим чи перекладацьким, невеликий: дві збірки малої прози «Повістки й ескізи з українського життя» (1895), «Бейрутські оповідання» (1906), збірка поезій «Пальмове гілля» (1901, 1908, 1922) та роман «Андрій Лаговський» (1905). Кількість літературознавчих досліджень художньої творчості автора ще менша, що пояснюємо політикою радянської влади, яка цілеспрямовано знищувала інтелектуальну еліту української нації у часи сталінського терору, і в більш «вільні» часи хрущовської відлиги та брежнєвського застою творчість А. Кримського все ж зосталася на маргінесі наукових зацікавлень радянського літературознавства, оскільки жодним чином «не вписувалася» в пануючий літературний канон. Отож, чи не єдиною працею, присвяченою

творчості А. Кримського, за тих часів стала невеличка монографія О. Бабишкіна «Агатангел Кримський. Літературний портрет» (1967) [1], у якій дослідник характеризує А. Кримського як видатного науковця-сходознавця і, водночас, як досить посереднього письменника, стверджуючи, що літературна творчість була для автора певним «хобі», до якого той звертався знічів'я для «перепочинку»: «Розуміючи, що не в цьому його творче покликання, що не в белетристиці він скаже нове й незнане слово, якого прагнуть люди, він час від часу давав відпочинок своєму науковому розумові і писав оповідання, ескізи, романи» [1:94]. З цього приводу сучасна дослідниця М. Моклиця слушно зазначила: «Для радянської ідеології літературна творчість "видатного сходознавця" – шкідливий і небезпечний баласт, який треба було делікатно усунути з поля зору» [6:20].

У новітньому пострадянському українському літературознавстві досліджень творчого спадку А. Кримського, на жаль, теж небагато: сьогодні в Україні захищена лише одна дисертація, об'єктом аналізу якої стали, зокрема, «Бейрутські оповідання» та поезії збірки «Пальмове гілля». За матеріалами дисертації її авторка, Г. Останіна, видала монографію «Агатангел Кримський: Особливості поетики художньої творчості» [7], у якій зосередилася головним чином на прийомах творення малої прози письменника та прийомах самовираження ліричного «Я» в поезіях.

Справжнім вибухом на тлі майже столітнього мовчання стала незакінчена монографія С. Павличко «Національність, сексуальність, орієнталізм: складний світ Агатангела Кримського» (2000) [8], у якій відома дослідниця серед іншого висловила думку про те, що творчість А. Кримського, а передусім його єдиний роман, постали як наслідок «сублімованої гомосексуальності» автора. Думка ця досить дискусійна, оскільки аргументована переважно цитатами з текстів письменника, але її провокативність сприяла зацікавленню постаттю та творами А. Кримського й іншими літературознавцями: «[...] а в нас насправді потрібна добряча провокація, щоб розпочалася бодай млява дискусія чи хоча б її видимість» [6:19].

Протилежну точку зору на роман А. Кримського «Андрій Лаговський» запропонувала професор М. Моклиця у розлогій статті «Християнство Агатангела Кримського: психологічні та естетичні акценти» (2006). Дослідниця влучно зауважила: «Хоч як гамуй враження, хоч як дотримуйся американської широти думок, а справа виглядає дуже просто: або роль Кримського в українській літературі вже визначена (і зробила це книжка С. Павличко), або ще не визначена (і тоді, хоч би там що, а треба вступати в полеміку з С. Павличко)» [6:19]. М. Моклиця послідовно аргументує думку про християнські витоки творчості письменника, підкреслюючи аскетичні нахили як самого А. Кримського, так і його героя – Андрія Лаговського. Таким чином, на сьогоднішній дискурс досліджень творчого спадку А. Кримського чітко означився в межах: «притлумлена гомосексуальність» – «християнський аскетизм», що певною мірою ускладнює подальший літературознавчий розвиток цього напрямку, але, водночас, і сприяє аморалізові суджень.

Між тим, закид М. Моклиці у зазначеній публікації Т. Гундоровій, авторці першої в незалежній Україні статті про роль і місце творчості А. Кримського в літературі *fin de siècle* [2], про «[...] наголоси, які легко можуть повести дослідників (можливо, ту ж С. Павличко) у хибному напрямку (від твердження «загалом невроз і екстазизм – чи не основні стани декадентського світовідчуття» до твердження про нову чутливість, зокрема й гомосексуальну, – один крок)», – можливо, спричинився до переосмислення Т. Гундоровою сутності героя роману А. Кримського. У своїй монографії «ПроЯвлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму» (2009) дослідниця пише: «Істеризм, неврастенічність героя, зацікавлення психопатологією та фізіологією, а також суб'єктивність і автобіографічність позначили прозу Кримського. Це був значною мірою **погляд збоку і з відстані** (виділено нами – О. Б.)» [3:229–230]. Отже, Т. Гундорова слушно «відділяє» сутність автора від змістовного наповнення його героя. Вказуючи на автобіографічність та суб'єктивність прози А. Кримського, дослідниця водночас, стверджує не тотожність суб'єкта (Андрія Лаговського) своєму творцеві (А. Кримському). Безсумнівно, що герой роману, ще й декадентського, має певні окремі риси свого автора, його внутрішнього світу та світогляду, інакше він буде позбавлений тієї «життєвої правди», яка приваблює читачів і надає творові літературно-естетичної цінності, але, водночас, варто зважати на свідому авторську настанову, тим більше модерного твору, де за нібито шокуючою тотальною «відвертістю» насправді найчастіше

приховується вільний політ авторської уяви.

Таким чином, думка трьох дослідниць щодо роману А. Кримського «Андрій Лаговський» співпадає у визначенні приналежності твору до ранньомодерністського декадентського дискурсу української літератури. Відрізняються ж підходи до означення сутності самого цього дискурсу, його провідних ознак та наріжних акцентів, що, на наш погляд, закономірно з огляду на різноплановість застосованих методологічних прийомів та вихідних засад означених літературознавчих студій. У зв'язку з цим слід зауважити «пластичність» тексту А. Кримського, його високу поліфонічність та складність і неоднозначність образу провідного героя роману, який породжує широке коло інтерпретацій.

Зважаючи на окреслений дослідницький дискурс та заголовок нашої розвідки, досить складно уникнути звинувачень у тенденційності (дослідження роману А. Кримського у зв'язку з твором О. Уайльда, з огляду на репутацію останнього, ніби автоматично включає нас до переліку послідовників тези С. Павличко), але запропонована нами точка зору, все ж таки, більше суголосна з вихідними позиціями М. Моклиці, зокрема щодо світоглядних засад модернізму, які глибоко вкорінені в середньовічну культуру Європи: «Християнство як світський світогляд остаточно утвердилось в добу модернізму, після багатовікового напруженого осмислення двох світоглядних моделей, змагання між якими визначило розвиток європейської цивілізації – антично-ренесансної і середньовічно-християнської. Декадентство – це останній етап у намаганні європейської спільноти запровадити принципи християнства у світське життя» [6:21]. Якщо М. Моклиця пропонує погляд на модерністські твори з точки зору середньовічної християнської аскетичної доктрини, то ми залуцаємо до інтерпретації провідний код середньовічної куртуазної естетики феномен – “fin’amor”.

Ми розуміємо поняття «код» услід за Р. Бартом, К. Крістєвою, У. Еко, Ю. Лотманом, Г. Ветошкіною та С. Кочергою як «[...] семіотично-структуралістську концепцію зведення правил або обмежень, котрі забезпечують будь-яке комунікативне функціонування знакової системи, в тому числі і літературного тексту» [4:7]¹.

Центральний код семантичної парадигми поняття «куртуазія» – феномен “fin’amour”, любов,

¹ Детальніше про це див. нашу публікацію: Боговін О. В. Куртуазний код в аспекті теорії інтертексту як засіб інтерпретації художнього твору / Ольга Володимирівна Боговін // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Філологічні науки»: [зб. наук. ст.] / [гол. ред. Ю. М. Безхутрий]. – Харків: Вежа, 2017. – С. 214–217.

яка єдина здатна підняти людину над буденністю, та світом принизливої матеріальності – по-різному інтерпретувався в літературі протягом століть. Куртуазна любов – це переважно кохання без відповіді, але навіть якщо вона взаємна, то все одно завжди нездійсненна. У зв'язку з цим слід зауважити ще одну принципово важливу ознаку куртуазної любові: вона завжди нещаслива, оскільки повсякчас залишається лише високою мрією про щастя, якому не дано здійснитися в цьому світі. Разом з тим, на такі почуття здатен далеко не кожен і ці страждання вивіщують індивіда над оточенням, засвідчуючи непересічність його індивідуальності. Письменники-модерністи, розбудовуючи тип нової людини в літературі: інтелектуала, виняткової особистості, у своїх творах намагаються зняти віковічні табу із «заборонених», передусім «аморальних» тем і, таким чином, звільнити нову людину та власну творчу індивідуальність з лещат суспільної моралі.

Сумновідома біографія О. Уайльда, зокрема обвинувачення в нетрадиційній орієнтації та суд у зв'язку з цим, перебування у в'язниці та відречення близьких друзів, – все це, за визначенням С. Павличко, призвело до появи «гомосексуальної модерної ідентичності» в літературі, хоча, на наше переконання, заслуга англійського автора передусім в абсолютному неприйнятті лицемірної моралі вищих суспільних кіл та вираження протесту проти застарілих норм та приписів «культурної» поведінки, пошуки ідеалу краси та любові, насамперед у його художніх текстах.

У романі «Доріан Грей» автор фантазує на теми вічної молодості та безкарності: його герой, маючи найтяжчі пороки (зведення дівчат, зловживання наркотиками та алкоголем) та не обмежуючи свої пристрасті (неймовірні колекції старовинних книг, екзотичних музичних інструментів, дорогоцінних каменів), сповідує теорію «нового гедонізму», пошуку насолоди і принад життя перш за все фізичного плану. До такого стану речей у житті героя призводить його глибоке розчарування в ідеалі платонічного куртуазного кохання, яке він знайшов у образі Сибіли Вейн. На запитання лорда Генрі про фізичну близькість Доріана з Сибілою герой заперечує: «Гаррі! Сибіла Вейн священна для мене!» [9:65] (Тут і далі переклад наш – О. Б.). Доріан, як і годиться справжньому лицареві підносить Сибілу на п'єдестал недосяжності: вона геніальна актриса, мрія справжнього поціновувача мистецтва: «Я кохав тебе, тому що ти була геніальною, ти втілювала мрії великих поетів і уособлювала саме мистецтво» [9:104]; герой готовий здійснити подвиг самопожертви, знівелювати власну особистість заради реалізації коханої: «Я зробив би тебе видатною, відомою, неперевершеною. Світ схилив би перед тобою

голову, а ти носила б моє прізвище» [9:104]. На цьому повноцінне функціонування коду «fin'amor» у рамках образу Доріана Грея нівелюється, редукуючись у безкінечну жагу задоволення та приємностей, якими герой ніби несвідомо намагається заповнити ту порожнечу у його душі, яка утворилася внаслідок самогубства коханої жінки, причиною якого стає він сам. Доріан втрачає залишки свого ідеалістичного світогляду, який так гармонійно поєднувався з його ідеальною зовнішністю.

Герой А. Кримського Андрій Лаговський у своєму захопленні «трапезундською удовичкою» Зоєю теж наслідує куртуазний культ Прекрасної Дами: «То ви думаєте, що кохати даму серця – це значить бажати грішних відносин із нею?! На вашу думку, кохання веде будь-що-будь до блудодійства! – згукнув професор аж обурений. – Ідеального, чистого кохання немає?!» [5:79–80]; «Бо йому більше нічого й не треба було, як тільки те, щоб їхні відносини з Зоєю налагодилися більше-менше по-давньому, себто щоб він смів спокійно, здалека обожати Зою, а вона щоб на те не сердилася і дозволяла йому її обожати, а сама нехай би дивилася на кого завгодно: чи на Костянтина, чи на кого іншого – байдуже!» [5:131]. Апофеозом «обожання» Зої Лаговським стає інтимна близькість, якої бажала насамперед сама Дама серця. Кілька шалених ночей призводять професора до нервового зриву та фізичного виснаження. Розмірковуючи про причини та наслідки подій, що з ним трапилися? Лаговський логічно доходить висновку, що його розум було затуманено: «Я напустив на себе ману, обвіяв себе чарівним туманом... я не звісно за що поставив свою ученицю на п'єдестал і заходивсь поклонитися їй...» [5:178]. Розчарування у коханні, «розгерметизування» ідеалістичного світогляду, важкий фізичний стан, – ніщо для Лаговського порівняно з усвідомленням втрати цікавості до своєї персони з боку родини Шмідтів. Образ, що спочатку взяла гору в душі героя, після його повернення-втечі до Москви, швидко переростає у невимовну тугу за любими його серцю людьми, на зразок куртуазного «кохання віддалік», яке на відстані лише загострює почуття до об'єкта свого обожнювання. Після повернення родини Шмідтів до Москви з літнього відпочинку в Туапсе Лаговський під різними приводами уникає зустрічі з ними, наче Тристан, який після повернення до Корнуола боїться поглянути в очі Ізольді. І все ж розв'язка напруженої мовчанки для професора виявляється фатальною: під час візиту Володимир Шмідт тяжко образив Лаговського і, навіть, наостанок вдарив його кулаком у лице. Але ні біль, ні образа не зачіпають професора так сильно, як усвідомлення причини свого пригніченого настрою останніх місяців: «І рівночасно він – на гіркий жаль

собі – почував, що він любить того Володимира, який його так страшенно образив. Любить більше, ніж міг досі сподіватися. Любить навіть сильніш, ніж давніше був любив!» [5:230].

У романі О. Уайльда Безіл Холуорд зізнається Доріанові у своєму обоженні: «Я боявся, що, побачивши портрет, люди зрозуміють, як я обожаю тебе, Доріане. Я відчував, що висловив надто багато в цьому портреті, вклав у нього надто велику частину себе» [9:135]. Куртуазний код “fin’amour” актуалізується в образі художника англійського автора повною мірою, адже його любов: «[...] почуття високе і благородне. Це не просто породжене фізичними відчуттями захоплення красою – захоплення, яке помирає, коли відчуття слабнуть. Ні, це така любов, яку пізнали Мікеланджело, Монтень, Вінкельман та Шекспір» [9:139–140].

У цьому сенсі тексти романів А. Кримського («Андрій Лаговський») та О. Уайльда («Портрет

Доріана Грея»), проаналізовані крізь призму культурного коду “fin’amour”, постають простором «аморальної» свободи, оскільки в обох творах присутня свідомо авторська настанова на навмисну провокацію підвалин сучасного їм міщанського світогляду буржуазного суспільства. Прозоро натякаючи на queer-ідентичність своїх героїв, обидва автори насправді обстоюють високе почуття абсолютної любові до іншої людини, позбавлене найменшого натяку на будь-який фізіологізм чи еротичність. Образи Доріана Грея, Безіла Холуорда та Андрія Лаговського для своїх авторів є спробою «текстового виходу» (Р. Барт) за межі тієї громадсько-культурної та особистої ситуації, що склалася для кожного з них у свій час.

Такий напрям дослідження вважаю перспективним з огляду на можливість глибше проникнути й переконливіше проаналізувати мистецький світ крізь призму особливостей образотворення в різних естетичних системах.

Література

1. Бабишкін О. Агатангел Кримський. Літературний портрет/ О. Бабишкін. – К. : Дніпро, 1967. – 115 с.
2. Гундорова Т. Проза А. Кримського і декадентство в українській літературі / Т. Гундорова // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 17.
3. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискусія раннього українського модернізму. Вид. друге, переробл. та доп. / Тамара Гундорова. – К. : Критика, 2009. – 447 с.
4. Кочерга С. Культурософія Лесі Українки. Семіотичний аналіз текстів : монографія / С. О. Кочерга. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2010. – 656 с.
5. Кримський А. Андрій Лаговський. Роман / Кримський А. Твори : У 5 т. – К. : Наук. думка, 1972. – Т. 2. – 696 с.
6. Моклиця М. Християнство Агатангела Кримського : психологічні та естетичні акценти / Марія Моклиця // Слово і час. – 2006. – № 2. – С. 19–28.
7. Останіна Г. Агатангел Кримський : Особливості поетики художньої творчості : Монографія / Худ. оформ. Д. В. Мазуренка. – К. : Твім інтер, 2008. – 224 с.
8. Павличко С. Національність, сексуальність, орієнталізм : складний світ Агатангела Кримського/ С. Павличко. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2000. – 328 с.
9. Уайльд О. Портрет Доріана Грея. Сборник / Оскар Уайльд ; сост. С. Реутов ; пер. с англ. Н. Филимоновой, М. Ричардса, М. Сахарова, З. Журавской. – Харьков : Кн. клуб «Клуб Семейного Досуга» ; Белгород : ООО «Книжный клуб “Клуб семейного досуга”», 2016. – 640 с.
10. Черкаська Г. Агатангел Кримський / Ганна Черкаська // Матеріали сайту UA Modna. – (Електронний ресурс). – Режим доступу : [http://www.uamodna.com/articles/agatangel-krymskyu/\[09.10.2017\]](http://www.uamodna.com/articles/agatangel-krymskyu/[09.10.2017]).

УДК 82.02/.09

О. О. Калашник

*Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого*

Свобода вираження візіонерського стану в поезії модерну

Калашник О. О. Свобода вираження візіонерського стану в поезії Модерну. Стаття присвячена візіонерській поезії епохи Модерну. Першочергово ставиться проблема теоретичного осмислення літературного візіонерства: 1) як жанру видіння і художнього прийому, що є усталеним поглядом у літературознавстві, 2) як втілення безпосереднього візіонерського переживання (містичного почуття) автора. У другому випадку акцентується увага на особливій ролі мови, яка своєю асоціативною силою стає суб'єктом творчості, демонструючи майже ірраціональність процесу написання. Обстоюється думка, що здатність поетичної мови до точного вираження динаміки візіонерського стану найперше пов'язана зі свободою творчості, яку поети шукали ще від часів Романтизму і досягнули в Модерну добу. На основі